EENIGE BIJVOEGSELS BIJ HET JAVAANSCH- NEDERDUITSCH HANDWOORDENBOEK VAN T. ROORDA.

Eenigen tijd geleden de in 1867 en 1869 te Batavia uitgegeven Javaansche werkjes, „Beschrijving van Batavia, door Raden Arja Sastra Darma, en „Beschrijving der Tentoonstelling van nijverheid enz. in 1865 te Batavia, door Djatnika“ doorlezende, kwamen mij een aantal woorden voor, die niet zijn opgenomen of verklaard in het Javaansch-Nederduitsch Handwoordenboek van wijlen Prof. T. Roorda, in 1875 voltooid door Prof. A. C. Vreede. Dewijl ik, door mij te wenden tot de Heeren L. Th. Maier, Controleur bij het binnenlandsch bestuur op Java, toen met verlof in Nederland, en Radèn Mas Ismangoon Danoe Winâtâ, in het vorige jaar te Batavia, nu in Nederland, van de meeste dier woorden juiste verklaringen meende te hebben verkregen, die gedeeltelijk door hetgeen het Javaansche Woordenboek in handschrift van de heeren Winter en Wilkens, dat op de Universiteits-Bibliotheek te Leiden berust, nog opleverde, waren bevestigd, besloot ik ze in de „Bijdragen“ in het licht te geven. Enkele uitdrukkingen toch verdienden wel eene meerdere bekendheid voor het gemak van den beoefenaar van het Javaansch, en ook kon dit tot verdere nasporingen opwekken, indien soms eene minder juiste beteekenis of verklaring mogt zijn opgenomen. Later zijn daarbij nog gekomen eenige woorden uit de in 1876 te Batavia mede uitgegeven „Reis naar Nederland van Raden Abdoellah Ibnœ Sabar bin Arkebah, door hem zelf beschreven,“ waarover ik met den Heer Ismangoon na zijne komst in Nederland raadpleegde.

Ik heb steeds door vermelding van naam of van de letter M.

of I. aangegeven aan wien ik de verklaring te danken had, en de beteekenissen aan het bovengenoemd Woordenboek in in handschrift ontleend door Mscr. Wbk., aangeduid. Met Hwbk. bedoel ik het bovengenoemde Jav. Ned. Handwoordenboek van Roorda, en met „Jansz, Jav. Ned. Wbk.“ zijn in 1876 te Samarang verschenen Javaansch-Nederlandsch Woordenboek met Latijnsche karakters; ingeval daar toch eene beteekenis werd aangegeven, afwijkende van mijne berichtgevers, heb ik de zijne mede vermeld. Enkele malen was de beteekenis, hetzij van afgeleide vormen, hetzij van enkele grondwoorden duidelijk genoeg om door mij zelve te worden opgemaakt. Eenige andere verkortingen zullen voor den lezer, naar ik vertrouw, wel helder zijn. Ik mag niet eindigen, zonder bovengenoemde Heeren hartelijk te danken voor hunne welwillende medewerking, waaraan deze arbeid voornamelijk zijn ontstaan heeft te danken.

Delft, Mei 1879.

J. J. MEINSMA.

- am² Tent. Bat. blz. 49, reg. 10 v. o. Bantamsch = Jav. am I.
 am² -- am²am²am² Besch. v. Bat. II, blz. 57, reg. 7,
 z. v. a. Mal. boenji-boenjian, geluidgevende instrumenten,
 muziekinstrumenten; hier b. v. klokken, schellen, enz.
- am² Tent. v. Bat. blz. 17, reg. 5 v. o., 4 v. o. en 2 v. o.; blz.
 18 reg. 2, 1 v. o. enz. Mscr. Wbk.: am² of am² K. N. een
 pin, stift, die in iets draait, en z. v. a. am² Hier is het ge-
 bruikt van het in een pomp op- en neêrgaand gedeelte: pompstok, enz.
- am² -- am²am² -- am²am²am² Besch. v. Batavia, I, blz.
 53 reg. 8 v. o.; een in tweeën gescheiden getralied hok waarin
 twee tijgers zijn. Evenzoo am²am²am² een dubbele am²
 am² twee paardestallen onder één dak.
- am² Besch. v. Batavia II, blz. 69, reg. 6 v. o. en elders z. v. a.
 am²
- am²am²am² Besch. v. Batavia, Plattegrond v. h. Museum
 en de Harmonie onder no 2, voor de langzaam oplopende trap
 buiten aan het gebouw.
- am² Mscr. Wbk. = am² cirkelrond. -- am² Tent. v. Bat.
 blz. 26, reg. 5, volgens Mscr. Wbk.: kringsgewijs toelooopen,
 hier van wielen: draaijen, in de rondte gaan. -- am²am²
 Ald. blz. 18, reg. 8 v. o.: laten draaijen, in de rondte draaijen,
 enz. Vrg. ook am²
- am² -- am²am² -- Besch. d. Tent. v. Bat. blz. 45, reg. 6:
 am²am²am² op sterk water gezet worden.
- am² -- am²am² Besch. v. Batavia, II, blz. 132, reg. 6
 v. o., z. v. a. am²am²am² de zee werd aan-
 geplempt, (een weinig) gedempt; het bestaande terrein werd
 wat verder in zee uitgebracht.
- am²am² wordt Besch. v. Batavia, II, blz. 95, reg. 7, gebruikt
 in de beteekenis van am²am² ofschoon het anders ook wel in
 den zin van het Holl. artikel voorkomt.
- am²am² ook voor Holland en Hollandsch. Zoo in den naam van

den Regent van Témanggoeng, *Beschr. v. Bat., II, blz. 60, reg. 9 en in*
တရုတ်သရုပ်အမည် ald. blz. 132, reg. 1 v. o.

တရုတ် Mscr. Wbk.: volgorde, loop; *thans* meer *တရုတ်* — *တရုတ်*

Beschr. v. Batavia II, blz. 92, reg. 7: in geregelde volgorde
 achter elkander gaan. Mscr. Wdb. ook *တရုတ်* en *တရုတ်တရုတ်*

တရုတ် — *တရုတ်တရုတ်* *Beschr. v. Batavia II, blz. 152, reg. 4:*

naar een woud gelijkend; *dus z. v. a. တရုတ်တရုတ်*

တရုတ် - - *တရုတ်တရုတ်* *Beschr. v. Batavia II, blz. 44, reg. 1 en 2:*

een bezonnen (niet aan driften toegevend) gemoed, in tegenstelling
 van *တရုတ်တရုတ်* ald. reg. 9. — *တရုတ်တရုတ်* ald. reg. 2,
 wordt op reg. 10 in dezelfde uitdrukking vervangen door *တရုတ်*

တရုတ် Holl. hoofd; zoo in *တရုတ်* Hoofddjaksa. *Beschr. v.*
Batavia, II, blz. 208, reg. 2.

တရုတ် Holl. appèl, wordt *Beschr. v. Batavia, I, blz. 17, reg. 1,*
gebruikt in de beteekenis van appelleren.

တရုတ် Holl. adjunkt. *Beschr. v. Batavia II, blz. 203, 3 en 208, 2:*

တရုတ်

တရုတ် *Beschr. v. Batavia II, 77, 2 en 4, benaming van boeken*
met tooverformulieren (တရုတ်) (R. M. Ismangoon).

တရုတ် *Beschr. v. Batavia II, blz. 85, 8 v. o. = တရုတ်*

တရုတ် Reis n. Ned. blz. 179, 3: naam van een soort bruine of
 grijze tor, die *တရုတ်* (aardworm) geweest is (R. M. I.)

တရုတ် — *တရုတ်* ook fig. het voeren van een bewind,
 het uitoefenen van eene macht. *Beschr. v. Bat. II, blz. 215,*
reg. 8 v. o.: တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်

တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ်တရုတ် enz.

De waarnemende Excellentie zal het voeren van de de macht
 van G. G. overdragen, enz.

တရုတ် *Beschr. v. Batavia, II, blz. 155, reg. 11 v. o.; blz. 170,*
11 en 13; blz. 176, 11 v. o.; is Soend, groote gegraven vijver
(Oosting).

တရုတ် — *တရုတ်* *Beschr. v. Batavia I, blz. 144, reg. 10: ook z. v. a.*

တရုတ် aan iets ruiken. Cf. ook *တရုတ်*

တရုတ် Reis n. Ned. blz. 310, reg. 6 v. o.: nabootsing
 van het geluid van de rēbab (I.)

တရုတ် zie bij *တရုတ်*

η ἰνὴ καὶ τὰς — η ἐξ ἡ καὶ τὰς Beschr. v. Batavia, II, blz. 110, reg. 3, in beteekenis van omwegen die men met elkander maakt, tegen elkander gebruikt.

αἰψὺν — ἀναψὺν Beschr. v. Batavia, II, blz. 3, 2 v. o. = η ἡ ψὺν

αἰθητὸν — αἰθητὰ αἰθητὸν - - ἀεὶ αἰθητὰ αἰθητὸν Beschr. v. Batavia, II, blz. 182, reg. 6 v. o.: zal wel odeur, reukwerk beteekenen.

αἶν

αἰσθητὸν Beschr. v. Batavia, II, blz. 208, reg. 6 in plaats van αἰσθητὸν (Mscr. Wbk.).

αἰσθητὸν Beschr. v. Batavia I. blz. 143, reg. 3 v. o. en II, blz. 42, reg. 4 z. v. a. αἰσθητὸν

αἰσθητὸν Ald. blz. 169, 10 v. o. naam van een medicinale plant, van dezelfde soort als de αἰσθητὸν en αἰσθητὸν aldaar genoemd, die tot de cactussen zouden behooren. (Mscr. Wbk. naam van een wilde boom).

Filet, Plantkundig Wbk. van Ned. Indië, geeft nampoe op als naam van drie verschillende planten; van een wordt elders boleloetan als Mal. naam opgegeven; waaraan afkooksels van stam en bladeren als uitwendig middel tegen vermoeidheid der ledematen dienen.

αἶν

αἰσθητὸν Tent. v. Batavia, blz. 56, reg. 7. z. v. a. αἰσθητὸν

αἰσθητὸν Beschr. v. Batavia, I, plattegr. v. gasfabriek, no. 11 en 14 z. v. a. αἰσθητὸν 2.

αἰσθητὸν Beschr. v. Batavia, II, blz. 170, reg. 5. Mscr. Wbk.: slechts, alleen, z. c. v. αἰσθητὸν en αἰσθητὸν dus αἰσθητὸν η αἰσθητὸν en daarmede uit; daarmede liep 't af. (R. M. Ismangoon).

αἰσθητὸν — αἰσθητὸν - - αἰσθητὸν Reis n. Ned, blz. 301, reg. 10 v. o. krabben, van een paard met de voorpooten. (I.) Zie bij αἰσθητὸν en αἰσθητὸν

αἰσθητὸν Tent. v. Batavia, blz. 6, reg. 8 = αἰσθητὸν Chi-neesche muziek.

αἰσθητὸν Tent. v. Bat., blz. 62, reg. 3 v. o. vindt men αἰσθητὸν

- မကူ၍ van ဆိကညွနကူ၍ z. v. a. ဆိကညွနကူ၍
- မကူ၍ *Beschr. v. Batavia II*, blz. 30, reg. 5 v. o. = မကူ၍ *Holl. sjaal*.
- မကူ၍ — ဂမးပမ္မေဇ္ဇကူ၍ *Mscr. Wbk. en Jansz. Wbk.* heen en weer (*gaan*). *Beschr. v. Bat. I*, blz. 40, reg. 5 en 10: မိမိဂ် ဂမးပမ္မေဇ္ဇကူ၍ herhaaldelijk om het hoofd geslagen doeken.
- မူ၍ *Beschr. v. Batavia II*, blz. 32, reg. 2 v. o.: zal wel een fout voor, of anders hetzelfde zijn als မူ၍
- ဂမးပမ္မေဇ္ဇ *Tent. v. Batavia*, blz. 49, reg. 8 en 4 v. o. een Bantamsch woord; misschien z. v. a. မူ၍ *Volgens den Heer Ismangoon* z. v. a. ဂမးပမ္မေဇ္ဇ
- မိမိဂ် — မိမိဂ် *Beschr. v. Batavia I*, blz. 37, reg. 3 v. o.: loop in de breedte van iets. *Vrg. မူ၍* bij ဂမးပမ္မေဇ္ဇ
- မိမိဂ် — မိမိဂ် *Tent. van Bat.* blz. 47, reg. 3 v. o. = မိမိဂ်
- မိမိဂ် - - မိမိဂ် *Beschr. v. Bat., II*, blz. 162, reg. 10 v. o.: een landmeter met den rang van mantri; een mantri, belast met het opmeten (en verdeelen?) der velden, (in Buitenzorg.)
- ဂ် — မဂ် met doorns. - - မိမိဂ် bamboe met doorns, doorn-bamboe. *Beschr. v. Batavia, I*, blz. 28, reg. 6 v. o.
- ဂ် - - ဂ် *Tent. v. Batavia*, blz. 10, reg. 6; blz. 14, reg. 4; blz. 40, reg. 7 v. o., voor ဂ် *zie bij ဂ်*
- ဂ် *Reis n. Ned.* blz. 86, reg. 4 v. o.: klein en net, poppig, (*Mscr. Wbk.*) *Volgens den Heer Ismangoon* z. v. a. ဂ် en zou het vooral bij de Dalangs in gebruik zijn.
- မိမိဂ် *Reis n. Ned.* blz. 295, reg. 1 v. o.: de beweging van twee personen, die hand in hand tegenover elkander staande, elkkaar naar zich toe trekken. (*I*)
- ဂ် — ဂ် *Beschr. v. Bat. I*, blz. 69, reg. 9 v. o., *Mscr. Wbk.*: gemeenzaam, vertrouwelijk.
- ဂ် - - ဂ် *Beschr. v. Bat., I*, blz. 82, reg. 9 v. o., cf. *Wajangverh. d. Roorda*, blz. 215: lijfsieraden, (*R. M. Ismangoon*); lijf-, staatsie- en huissieraden. (*Maier*).

ယုဇာဉ်ဟ် *Beschr. v. Batavia II*, blz. 67, reg. 9 v. o. — De Heer Maier geeft als beteekenis op: hart, galblaas, en haalt er bij aan het *Mal. rempela*, dat ik nergens vind, wel *Ampela* bij *Pijn. in Aanh. v. Batav. woorden voor vogelmaag = ampedal*. Volgens *R. M. Ismangoon* alleen = hart, terwijl galblaas = ယုဇာဉ်ဟ် zou zijn.

ဝိဇ္ဇာဉ်ဟ် = ဝိဇ္ဇာဉ်ဟ် - - ကုဏ္ဍဉ်ဟ် ဝိဇ္ဇာဉ်ဟ် *Beschr. van Bat., I*, blz. 58, reg. 9 v. o. beteekent niet, zooals in 't *Hwbk.* staat: een van baksteen gevormde hoop, maar: een enkele baksteen, zooals hier uit den samenhang trouwens blijkt en ook van elders, zooals *Reis naar Nederl.* blz. 46, reg. 9.

ဝိဏ္ဏဉ်ဟ် *Beschr. v. Batavia I*, blz. 54, reg. 5 v. o. *Mscr. Wbk.*: naam van een vogel met een grooten snavel, waarvan de bovenste een knobbel heeft (sic). — Volgens Maier de *Rhinocerosvogel. Mal. id. of rengkoeng*. — *Rigg., Soend.*: rangkoeng. — Volgens eene andere opgaaft: een vogel met een eendesnavel.

ကုဏ္ဍ

ဝိဏ္ဏဉ်ဟ် - - ဝိဏ္ဏဉ်ဟ် *Beschr. v. Batavia II*, blz. 74, 9 v. o. *R. M. Ismangoon*: dadelijk betaald worden: in *figuurlijken zin*: dadelijk betaald gezet, thuis gebracht worden.

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် - - ကြိယကုဏ္ဍဉ်ဟ် *Beschr. v. Bat. II*, blz. 151, reg. 1: de kantine, het kantinegebouw.

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် - - ကုဏ္ဍဉ်ဟ် *Beschr. v. Batavia, II*, blz. 100, 9 v. o.; *ကြိယကုဏ္ဍဉ်ဟ် Ald.* blz. 98, 8 v. o.; 99, reg. 7 en 5 v. o.: is de naam die gegeven wordt aan gebouwen in het fatsoen van een open loods of schuur. (Maier).

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် *Mscr. Wbk.* slordig, flodderig. — ကုဏ္ဍဉ်ဟ် onbehoorlijk om het lijf zitten, flodderen, enz. (idem). *Beschr. v. Bat. II*, blz. 22, reg. 11 van een ကုဏ္ဍဉ်ဟ် gezegd.

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် naam van een soort schip, het *Eng. ketch*; *Beschr. v. Bat., II*, blz. 114, reg. 3 v. o. — *Mscr. Wbk.*: een brik, tweemastschip.

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် - - ကိယကုဏ္ဍဉ်ဟ် *Beschr. v. Bat., II*, blz. 69, 9: een moslim, die van kattigen, dus van snoepachtigen aard is, geen streng moslim. (*R. M. Ismangoon*).

ကုဏ္ဍဉ်ဟ် *Beschr. v. Bat. I*, blz. 85, reg. 3 v. o. en 101, 6 v. o. = *Holl. kaart* (cf. ကုဏ္ဍဉ်ဟ်), hier voor landkaart.

ကြွယ် Reis n. Ned. blz. 121, reg. 6: အခါကြွယ် wordt gezegd van een ijzerdraad; het zal dus wel afkomstig zijn van ခြွယ် een stijf gespannen lijn, en hier dan van vele ijzerdraden, die overal strak gespannen zijn, worden gezegd.

ကြွက်ညာ -- အာဟာရဥစ္စာကြွက်ညာ Beschr. v. Bat. II, blz. 41, reg. 3, straf van dwangarbeid; (zie bij ကြွက်ညာ.) Eig. keisteenen dus vooral van het werken aan den weg (?) Cf. Mscr. Wbk.

ကျဉ်းညာ Beschr. v. Bat. II, blz. 35, 2 = ကျဉ်းညာ de Koran.

ကျပ်ညာ Reis n. Ned. blz. 260, 8 v. o.: zacht geruisch, als van een kleed, bladeren enz. b. v. van tabaksbladeren, wanneer die gekorven worden enz. (Mscr. Wbk.) Het geluid van papier, dat geknipt wordt. (R. M. I.) Vrg. ကျပ်ညာ

ကြွေညာ -- ကျဉ်းညာ Beschr. v. Bat. II, blz. 205, reg. 9, z. v. a. ကျဉ်းညာ (zie bij ကျဉ်းညာ) in groote menigte en aanhoudend als een hagelbui (neêrvallen). (R. M. Ismangoon).

ကျက်ကျက် -- ကျက်ကျက် Mscr. Wbk.: rijst in sajoer doen en ze eten, gewoonlijk figuurlijk: iemand met ijver in zijn drukte helpen. -- ကျက်ကျက် Beschr. v. Bat. II, blz. 51, reg. 8.

ကျပ်ညာ Tent. v. Batavia blz. 17, reg. 6: ကျပ်ညာမြေညာမြေညာ zal wel met eene meer gebruikelijke omzetting van letters z. v. a. ကျပ်ညာမြေညာမြေညာ zijn (zie bij မြေညာ) dat verklaard wordt door: een leelijke, misvormde figuur, terwijl မြေညာမြေညာ eigenlijk zou beteekenen: afval van leêr; dewijl echter မြေညာ een uitwas, enz. is, zal wel het eerst aan ကျပ်ညာ = wrat, moeten zijn gedacht, om door zamenvoeging van deze woorden iets heel misvormds te kennen te geven.

ကျပ် -- ကျပ် Beschr. v. Bat. II, blz. 203, reg. 9: de bok van een rijtuig. Mscr. Wbk.; ook ကျပ်

ကျပ် -- ကျပ် Beschr. v. Bat. II, blz. 171, reg. 4 v. o. van een gemetselde waterbak voorzien; ကျပ်ကျပ် Ald. blz. 100, reg. 3, van gemetselde waterbakken voorzien.

ကျပ် -- ကျပ် wordt Beschr. v. Bat. II, blz. 215, reg. 5 evenals ကျပ် gebruikt voor het door elkander dwarlen van eene menigte menschen.

ကျပ် Beschr. v. Bat., II, blz. 169, reg. 6 v. o. zal wel het-

zelfde woord zijn als *နုတ္တံ* in *HWbk.* Volgens den *Hr. Ismangoon* een palmsoort, overeenkomende met de arènpalm.

နုတ္တံ Reis n. Ned. blz. 101, reg. 3 v. o.: herhaaldelijk klinken, van een schel. *Vrg.* *နုတ္တံ* en *နုတ္တံ*

နုတ္တံ Mscr. *Wbk.*, een looze draai, een bedriegelijke wending. — *နုတ္တံ* Ald. = *ကုသုတ္တံ* (dat ik niet kon vinden). Volgens den Heer *Ismangoon* bet. het dwarlen. Het wordt *Beschr.* v. *Bat.* II, blz. 184, reg. 8 gezegd van vuilnis (*ကုသုတ္တံ*). Het zal wel samenhangen met *နုတ္တံ*, dat draaijen beteekent.

နုတ္တံ *Beschr.* v. *Bat.* II, blz. 208, reg. 4 v. o. *Holl.* klep van een pet.

ကုသုတ္တံ Reis n. Ned. blz. 179, reg. 3, z. v. a. *ကုသုတ္တံ* huisspin. (*R. M. Ism.*)

နုတ္တံ *Beschr.* v. *Bat.* II, blz. 51, reg. 8, van de soep (*ကုသုတ္တံ*) der dwangarbeiders gezegd, en klaarblykelijk: dun, waterig, meer water dan groente. (De *Hr. Maier* wil het afleiden van *နုတ္တံ* = *နုတ္တံ* = overvol).

နုတ္တံ — *နုတ္တံ* *Beschr.* v. *Bat.* I, blz. 157, 2 en II, blz. 190, reg. 8: kramerijen (niet alleen ijzerkraam, zooals in *Wbk.*, en dan vermoedelijk voor *ကုသုတ္တံ* maar ook wat daarin verkocht wordt, zooals uit den samenhang blijkt).

ကုသုတ္တံ *Beschr.* v. *Bat.* II, blz. 79, 4 enz.; blz. 82, 2 vlg. *Soend.* blik (*Geerdink* en *Oosting*), hier blikken bus, doos enz.

ကုသုတ္တံ *Beschr.* v. *Bat.* II, blz. 50, reg. 10 v. o. (*Mscr. Wbk.*: naam van een butikken) een gebatikte saroeng, doch zonder *ကုသုတ္တံ* roode verwas of, afgewerkt, dus slechts zwart of donkerblauw, als fonds of grondkleur, en wit (afdruk van de was). (*R. M. Ismangoon*).

ကုသုတ္တံ *Beschr.* v. *Bat.*, II, blz. 92, reg. 9 en 207, reg. 11 v. o. = *ကုသုတ္တံ* zie bij *ကုသု* *Mscr. Wbk.*: *ကုသုတ္တံ* zie bij *ကုသု*

ကုသုတ္တံ — *ကုသုတ္တံ* Reis n. Ned. blz. 266, reg. 5 v. o.: moet volgens den samenhang beteekenen: gedeeld (door), in aandeel, in compagnie met. Vermoedelijk dus z. v. a. of drukfout voor *ကုသု* *ကုသု* (*R. M. Ismangoon* kent het ook niet).

ကုသုတ္တံ Het *Hollandsche* kommissie is bij de inlanders in gebruik gekomen voor elk onderzoek of werk, dat door twee of meer personen wordt gedaan. Van daar is het reeds in gebruik voor inspecteren; zoo

အတူတူ Beschr. v. Bat., I, blz. 172, reg. 10: is of een drukfout
voor of hetzelfde als အတူတူ

ရေကန် Reis n. Ned. blz. 161, reg. 3 v. o.: = ရေကန် (R.
M. Ismangoon).

အရသာ — အရသာ - - အရသာအရသာ Beschr. v. Bat., II,
blz. 195, reg. 7 v. o.: overblijfselen van wierook, (die gebruikt
of gebrand is)? အရသာ Mscr. Wbk.: bewierookt.

အရောင် Beschr. v. Bat., II, blz. 75, reg. 4 = အရောင်

အရ

အရသာ Beschr. v. Bat. II, blz. 31, reg. 9 v. o. Ook အရသာ
(Volgens den Heer Maier een Chineesch woord, doch Prof. Schlegel
kent het als zoodanig niet), knuppel, stok, baton. Dat het in die
beteekenis wel bekend is, althans op Batavia, blijkt uit de Locomo-
tief, 1879, no 77, 2e bladzijde 2e kolom, waar het woord toja
voorkomt met de bijvoeging „een stevige stok met looden knop.”

အရသာ bet. volgens Mscr. Wbk. een buitengewone beweging in de
natuur. — အရသာ Beschr. v. Bat. II, blz. 91, reg. 5 v. o.:

အရသာ de wereld in onrust brengen.

အရသာ — အရသာ - - အရသာ Beschr. v. Bat., II, blz.
128, reg. 6: een touw om (op) te trekken of op (aan) te halen.

အရသာ wordt Beschr. v. Bat., II, blz. 180, reg. 8 v. o.: gebruikt
onder eenige Maleische woorden en is klaarblijkelijk hetzelfde als
အရသာ

အရသာ — အရသာ zonder အ Beschr. v. Bat. II, blz. 103,
reg. 10 v. o.

အရသာ eig. de tafel voor het afgodsbeeld, waarop de offerspijzen gezet
worden bij de Chinezen. (Mscr. Wbk.) အရသာ Beschr. v. Bat.,
II, blz. 209, reg. 9 v. o.: een laag bankje om iets op te zetten,
etensbankje.

အရသာ Beschr. v. Bat., I, in de lijst van den Dierentuin (အရသာ)
naam van een soort aap (volgens mondelinge mededeeling): Mscr.
Wbk.: metselaar.

အရသာ — အရသာ - - အရသာ een aan alle kanten
gesloten kamer. (Zie bij အရသာ ook = omheind) Beschr. Tent.
v. Bat., blz. 9, reg. 8 en 10.

အညွန့်ချာ — အညွန့်ချာ *Beschr. v. Bat., I, pag. 98, 4 v. o. hetzelfde als အညွန့်ချာ of dergelijke doozen, zoodanige doozen, enz.*

အဂ္ဂိယာချာ — အဂ္ဂိယာချာ *wordt Beschr. v. Bat., II, blz. 30, reg. 9 en blz. 31, reg. 7 v. o.: ook gebruikt van zingen bij een bruiloftsfeest; het is dus neurien of opdreunen van gebeden, aanroepingen, lofdichten enz. van allerlei soort, maar, zooals uit blz. 31, reg. 7 v. o. op te maken is, vermoedelijk altijd van godsdienstigen aard. (Zie ook bij အဂ္ဂိယာချာ)*

အဂ္ဂိယာချာ — အဂ္ဂိယာချာ *beteekent ook: deernis hebben. Zoo Beschr. v. Bat., I, blz. 121, reg. 6 en II, blz. 43, reg. 8 v. o. — အဂ္ဂိယာချာ evenzoo deernis, het hebben van deernis. Zoo II. blz. 39, 8 v. o. en blz. 43, 9.*

အညွန့်ချာ *Holl. tafellaken, tafelkleed. Beschr. v. Bat., II, blz. 203, reg. 11.*

အဂ္ဂိယာချာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 104, reg. 10 v. o.: အဂ္ဂိယာချာ de naam van een soort sirih, die de Vorst van Solo gebruikt, en die alleen wordt gecultiveerd in de désa Temoeles. (R. M. Ismangoon).*

အဂ္ဂိယာချာ — အဂ္ဂိယာချာ *B. schr. v. Bat. II, blz. 79, reg. 2: in tembangs opgesteld worden van een verhaal enz. (Mscr. Wbk.)*

အဂ္ဂိယာချာ *Mscr. Wbk.: borduurwerk van zijde en gouddraad. အဂ္ဂိယာချာ ald. met zijde en gouddraad tamboereren (borduren) အဂ္ဂိယာချာ Beschr. v. Bat. II, blz. 30, reg. 3 v. o.: een aldus bewerkte sarong.*

အဂ္ဂိယာချာ *Mscr. Wbk.: K. = အဂ္ဂိယာချာ K. N. uitgestrekt, breed, ruim, vrij uitzicht hebbend. (Cf. အဂ္ဂိယာချာ) — အဂ္ဂိယာချာ Beschr. v. Bat. II, blz. 99, reg. 6: een ruime vlakte (Mscr. Wbk. Ook Maier).*

၁၁၁

အဂ္ဂိယာချာ *naam van een Windoe. Beschr. v. Bat., II, blz. 88, reg. 2 v. o.*

အဂ္ဂိယာချာ *Beschr. v. Bat. II, blz. 107, reg. 7 en 11 is KD. van အဂ္ဂိယာချာ en wordt hier gebruikt als K. van အဂ္ဂိယာချာ*

အဂ္ဂိယာချာ *Reis n. Ned. blz. 21, 11: waggelend, zwaaijend, van iemands gang op een schip bij een storm.*

အဂ္ဂိယာချာ — အဂ္ဂိယာချာ *Reis n. Ned. blz. 312, reg. 10: accom-*

- pagneren. Ook: een verhaal versieren met een gedicht; bij een verhaal een gedicht of liedje voegen, enz. Zoo b. v. *Reis n. Ned.* blz. 52, reg. 3: *ကျသဒ္ဓါမိတ္တဗျဉ္ဇနကဏ္ဍာရံ*
အကဏ္ဍံ — *အကဏ္ဍာရံ* Beschr. v. *Bat.* II, 31, reg. 8 v. o.: op de saroeni, iets dat op de saroeni gespeeld wordt enz. (*Mscr. Wbk.*)
မိတ္တဗျဉ္ဇန — *မိတ္တဗျဉ္ဇနာရံ* Beschr. der *Tent.* v. *Bat.* II, blz. 18, reg. 7 v. o.: z. v. a. *မိတ္တဗျဉ္ဇန* zie bij *မိတ္တဗျဉ္ဇန*
မိတ္တဗျဉ္ဇန Beschr. v. *Bat.* I, 146, 1: Volgens meening van den Heer Muier eene verbastering van het *Holl.* kristal of kristallen; het wordt hier gebruikt met *မိတ္တဗျဉ္ဇန* van kristallen lampen of gas-kroonen.
မိတ္တဗျဉ္ဇန = *မိတ္တဗျဉ္ဇန* Beschr. d. *Tent.* v. *Bat.*, blz. 35, 1 en 5, blz. 45, 10 enz.
မိတ္တဗျဉ္ဇန *Reis n. Ned.* blz. 75, reg. 11 v. o. uitkomst, werkelijkheid? (De Heer *Ismangoon* wil er voor lezen *မိတ္တဗျဉ္ဇန*)
မိတ္တဗျဉ္ဇန Beschr. v. *Bat.*, II, blz. 48, 8 v. o. *fig.* voor zaligheid, geluk, gelijk ons hemel, zooals trouwens ook het in het *Wbk.* aangehaalde voorbeeld: *မိတ္တဗျဉ္ဇနကဏ္ဍာရံ* (zie ook *Jansz.*, *Jav. Nederl. Wbk.* en *Mscr. Wbk.*)
မိတ္တဗျဉ္ဇန — *မိတ္တဗျဉ္ဇန* Beschr. v. *Bat.* II, blz. 162, reg. 11: geschorst, ontslagen, van een ambtenaar, wiens betrekking is opgeheven. (*Mscr. Wbk.*)
မိတ္တဗျဉ္ဇန — *မိတ္တဗျဉ္ဇန* Beschr. van *Bat.* II, blz. 169, reg. 10 v. o. en 6 v. o.: het fluitje van eene stoommachine. Soend. *မိတ္တဗျဉ္ဇန* *Geerdink*: iemand een teeken geven met een zacht fluitje.
မိတ္တဗျဉ္ဇန — *မိတ္တဗျဉ္ဇန* Zie bij *ကျသဒ္ဓါ*
မိတ္တဗျဉ္ဇန *Tent.* v. *Bat.*, blz. 36, reg. 6 v. o., zie bij *မိတ္တဗျဉ္ဇန*
ကျသဒ္ဓါ en *ကျသဒ္ဓါ* Beschr. v. *Bat.*, II, blz. 13, reg. 9 v. o. en 11 v. o. *Mat.* silat, bersilat, schermen.
ကျသဒ္ဓါ — *ကျသဒ္ဓါ* Beschr. v. *Bat.*, II, blz. 22, reg. 9 v. o.: los slingerende neêrhangen, (*R. M. Ismangoon*). *Vrg.* *ကျသဒ္ဓါ* in *Mscr. Wbk.*
ကျသဒ္ဓါ — *ကျသဒ္ဓါ* Beschr. v. *Bat.* I, blz. 121, reg. 3 v. o.: van menschenkoppen gezegd, dus: in een kruistouw enz. gedaan of opgehangen. *Mscr. Wbk.* *ကျသဒ္ဓါ* v. een draagzeel voorzien, er in dragen.

ဘရဟ္မာ (ဘရဟ္မ) *Beschr. Tent. v. Bat., blz. 30, reg. 5 v. o. hier =*
ဘရဟ္မ in de beteekenis van niet nieuw, alledaagsch.

ဘဝိဏ္ဏ — ဂုဏ်တရားတရားတရား *Reis n. Ned., blz. 262, reg. 4*
v. o.: iets om- en omkeeren, zooals een smid een gloeiend ijzer.

ဘိမ္ဘိ — ဘိမ္ဘိတရား *Beschr. v. Bat. II, blz. 93, reg. 6 v. o.:*
van een weg: met fijn zand bestrooid.

ဘိဇာ - - ဂုဏ်တရား *Beschr. v. Bat., II, blz. 210, reg. 1: naam*
van een soort hoofddeksel door Chinezen gedragen. (Het zal hier
toch wel niet = ဘိဇာ zijn en z. v. a. ဂုဏ်တရား of ဂုဏ် beteekenen,
gelijk in Kawi.)

ဘိဂ္ဂဟ *Mscr. Wbk.: geflikker — ဘိဂ္ဂဟ *Beschr. v. Bat.**
II, blz. 170, reg. 6 v. o.: het schitteren van golvend water, waarop
de zon schijnt. (I.) Ww en toestw. in poëzie: blinken, blikken,
flikkeren, b. v. door terugkaatsing der zonnestralen, enz. op water,
een glasruit, enz. (Mscr. Wbk.)

ဘရဟ္မာ — ဂုဏ်တရား *Mscr. Wbk. z. v. a. ဂုဏ်တရား*
al wat door middel van rolletjes, rail of gleuf weggeschoven kan
*worden, zoo als een schuifdeur, enz. ဂုဏ်တရား *Beschr. v. Bat. II, blz. 151, reg. 10 v. o.: een wegschuivend,**
opengaand hek (hier bij het Paleis te Buitenzorg.)

ဘိဝံ — ဘိဝံ *Tent. v. Bat., blz. 38, reg. 6 v. o.: de van ter zijde*
op iets doelende zin van woorden. Vrg. ဘိဝံ

ဘရဟ္မာ — ဂုဏ်တရား *Beschr. v. Bat. II, blz. 1, reg. 2. Mscr.*
*Wbk. = ဘရဟ္မာ *Vermoedelijk dus Javaansche omzetting van**
het oorspronkelijk ဂုဏ်တရား dat hetzelfde beteekent.

ဘရဟ္မာ of ဂုဏ်တရား — ဘရဟ္မာ en ဂုဏ်တရား *Beschr. v. Bat. II,*
blz. 170, 2 v. o. en 171 reg. 2; blz. 182, reg. 10 v. o.: voort-
kruipen van gewassen, over land en water.

ဘရဟ္မ *Ml. id. Mscr. Wbk.: ruim vlak, effen en ruim. Vly. ဘရဟ္မ*
Beschr. d. Tent. v. Bat., blz. 1, reg. 2 en 4 v. o.

ဘရဟ္မ — ဘရဟ္မ *Beschr. v. Bat., II, blz. 92, reg. 3: van de zon,*
een roodachtig, flauw schijnsel afwerpen, zooals bij het onder-
gaan; hier met de bedoeling van treuren, meê treuren enz.

ဘရဟ္မာ *Chin. Draak. — ဘရဟ္မာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 31,**
reg. 5; naam van een fatsoen van tandoe, namelijk v. een schip of iets
dergelijks, waar aan de voor- of achtersteeven een draak of drakekop
is aangebracht. (Maier en Prof. Schlegel).

အုတ် - - ကုဗ္ဗိယုတ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 182, 7 v. o.*: zoethout, *Maier*: glycyrrhiza glabra — *Filet en Hasskarl, Mal. Kajoe manis tjina.*

အသွယ် - - အသွယ်အသွယ် *Beschr. v. Bat., I, blz. 82, 3 v. o.*: waterkruiken (*Maier*): eig. kalebas, dus kalebassen voor water en de daarnaar gemaakte of voor hetzelfde doel bestemde voorwerpen.

အသွယ်အသွယ် *Reis n. Ned. blz. 74, reg. 7*: vriendelijk van blik, en van voorkomen. (*Mscr. Wbk.*)

အသွယ် *Reis n. Ned. blz. 259, reg. 4 v. o.*: = အသွယ်အသွယ် naam van een uitwendig geneesmiddel. (*Mscr. Wbk.*)

အသွယ် — အသွယ်အသွယ် of အသွယ်အသွယ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 97, reg. 9 v. o.* အသွယ် bet. metselsteen op elkander stapelen om ze te droogen enz., van daar အသွယ်အသွယ် (dat in samenstelling met အ bet. volgens *Wbk.* een stapel metselsteen), z. v. a. အသွယ်အသွယ် plaats waar men dit doet dus steenbakkerij; ook: fabriek van aardewerken. (*R. M. Ismangoon.*)

အ

အသွယ်အသွယ် *Beschr. v. Bat., II blz. 210, reg. 4*, naam door Chin. gegeven aan een daar beschreven jas.

အသွယ်အသွယ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 32, regg. 7 en 9. z. v. a*: = အသွယ်အသွယ်

အသွယ်အသွယ် *Mal. pantoen - - အသွယ်အသွယ်အသွယ်* *Beschr. v. Bat. II, blz. 210, reg. 10*: Chin. liederen met eitherbegeleiding (*R. M. Ismangoon*), hier: opschriften op vlaggen en doeken?? (*Maier.*)

အသွယ်အသွယ် - - အသွယ်အသွယ်အသွယ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 3, reg. 2*, naam door de inlanders gegeven aan de citadel Prins Hendrik (*Maier*). Eig. အသွယ်အသွယ်အသွယ်

အသွယ်အသွယ် — အသွယ်အသွယ် (voor အသွယ်အသွယ်) *Beschr. v. Bat., II, blz. 134, reg. 3 v. o.* Ng. အသွယ်အသွယ် (*Mscr. Wbk.*) van personen die ergens komen, aangekomen zijn, als bij toeval, niet met het bepaalde doel om er te komen; hier van visschers gezegd, die er om de visschen, niet om de plaats kwamen.

အသွယ်အသွယ် *Skr. pranac?* verdwijnen, enz. — အသွယ်အသွယ် *Reis n. Ned., blz. 65, reg. 4*: verdwenen, vernietigd.

ဟကတျာ — ဟကဟကတျာ *Beschr. v. Bat. II, blz. 3, reg. 2 en blz. 74, reg. 8, z. v. a.*: ဟကဟကတျာ genaderd worden, enz.

ခါးကိညျာ *Beschr. v. Bat. II, blz. 111, reg. 11 v. o.*: (z. v. a. ခါးကိညျာ) *K. N. klein en net, poppig, keurig klein. (Mscr. Wbk.)*; eenvoudig en net. (I.)

ရဟကတျာ *Mscr. Wbk.* met een bles (lange witte vlek tot aan de neus) van een Karbouw. — ခါးရဟကတျာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 12, reg. 3 v. o., blz. 68, reg. 5 en 9 v. o.* is een scheldwoord, even als ဟကဟကတျာ enz. *Cf.* ook ရဟကတျာ *Misschien van de Javanen door de Bataviasche Maleijers gebruikt, omdat de eerste meer op uiterlijke vormen en mooie kleding zouden zien, dan op de betrachtting der godsdienstplichten (R. M. Ismangoon). Ook zijn er, die het willen beschouwen als een verbastering van ခါးရဟကတျာ dat dan hetzelfde als kaparat, Mal. z. v. a. ဟကဟကတျာ zou moeten zijn. (Maier).*

ဟကတျာ *zie bij ခါးကိညျာ*

ဟကတျာ - - ခါးကိညျာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 16, reg. 8; wordt van de in Soerakarta verhuurde gronden gebruikt.*

ဟကတျာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 95, reg. 5 v. o.* = ဟကတျာ *ဟကတျာ* *wordt Beschr. v. Bat., II, blz. 148, reg. 3 v. o. en 1 v. o. gebruikt voor het ondereinde van een toegoe. Cf. ook ရဟကတျာ Mscr. Wbk.: knoest in hout.*

ဟကတျာ *ook Holl. pot, van bloempot of vaas. Zoo Beschr. v. Bat., I, blz. 55, reg. 3 v. o.: ရဟကတျာ en II, blz. 147, reg. 4 v. o.: ရဟကတျာ*

ဟကတျာ - - ဟကတျာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 22, reg. 4 v. o.*; ဟကတျာ *ဟကတျာ* *een gevest van een kris van het fatsoen pātrā kēntjānā.*

ဟကတျာ *Tent. v. Bat., blz. 60, 11 v. o.* = ဟကတျာ (*Mscr. Wbk.: tusschenw. paf*), z. v. a. ဟကတျာ *ဟကတျာ* *net, precies, volkomen, enz. (R. M. Ismangoon).*

ဟကတျာ *Soend. = ဟကတျာ* *verbanning. Beschr. v. Bat., I, blz. 10, reg. 3: ဟကတျာဟကတျာ* — ဟကတျာ - - ဟကတျာ *ဟကတျာ II, blz. 40, 3 v. o. = ဟကတျာဟကတျာ* *bannelingen; dwangarbeiders. Zie Geerdink, in voce.*

ဟကတျာ *Misschien = ရဟကတျာ K. N. naam van een soort van*

gestreepte zijden stof (Mscr. Wbk)? — *အိဉ္စုကုသုတ္တ* Beschr. v. Bat. II, blz. 22, reg. 8 en blz. 23, reg. 4 zou anders volgens samenhang moeten beteekenen doorweven enz. Volgens den Heer I. zou het dan ook synoniem zijn met *ကတုခါးကတုခါး* doorstikt.

အိဉ္စု Holl. pleister, hier voor gepleisterd, of liever geplaveid, van een vloer. Beschr. v. Bat. I, blz. 23, reg. 2 v. o. Cf. *အိဉ္စု* *ကျေးလူ* Kw. = *ကျေးလူ* ကတုကုသုတ္တ *ကတု* (Mscr. Wbk.) — *ကျေးလူ* Reis naar Nederl. blz. 2. reg. 6 v. o.: z. v. a. *ကျေး* iemand als kind aannemen [gebruikelijk in Madioen en Kediri (I.)] Ook = *အိဉ္စု*

အိဉ္စုကုသုတ္တ Beschr. v. Bat. I, blz. 82, reg. 1 v. o.; II, blz. 171, reg. 6 v. o., Port. figura, hier z. v. a. beeld.

အိဉ္စုကုသုတ္တ Beschr. v. Bat. II, blz. 21, reg. 6 v. o. (Mscr. Wbk.) eene gedwongen houding van zitten, wanneer men, b. v. even met de billen op den rand van iets, of op zijn eene bil zit; een aanmatiging door een hoogere zitplaats te nemen dan hem toekomt. Vrg. ook *အိဉ္စုကုသုတ္တ* *အိဉ္စုကုသုတ္တ* *အိဉ္စုကုသုတ္တ* en *အိဉ္စုကုသုတ္တ*

အိဉ္စု - - *အိဉ္စုကုသုတ္တ* Beschr. v. Bat. II, blz. 208, reg. 10, of wel *အိဉ္စု* ... *အိဉ္စု* ald. blz. 202, reg. 1 v. o. en 211, reg. 5 is de naam van de inlandsche schutterij: Papangers. (Maier en I.).

အိဉ္စု

အိဉ္စုကုသုတ္တ Beschr. v. Bat., II, blz. 93, reg. 4 zal wel eene dergelijke beteekenis hebben als *အိဉ္စုကုသုတ္တ* en *အိဉ္စုကုသုတ္တ* (volgens Jansz. Jav. Ned. Wbk., en Gr.): kruipen, onderkruipen, zich verschuilen, hier doorsluipen enz. [NB. In *Hwbk.* wordt men op *အိဉ္စုကုသုတ္တ* verwezen naar *အိဉ္စုကုသုတ္တ* *အိဉ္စုကုသုတ္တ* staat er niet in; maar in de Verbeteringen weer met verwijzing echter naar *အိဉ္စုကုသုတ္တ*] Mscr. Wbk.: *အိဉ္စုကုသုတ္တ* ook *အိဉ္စုကုသုတ္တ* ondeugend; stout (van een kind). *အိဉ္စု* Reis n. Ned., blz. 296, reg. 3: z. v. a. *အိဉ္စု* verkorting van *အိဉ္စုကုသုတ္တ* in de beteekenis van *အိဉ္စုကုသုတ္တ* (I.) Zie evenwel Jansz. Jav. Ned. Wbk. waar het heet: een klanknabootsing van een doffen slag van breken: roef! en op *အိဉ္စု* vind ik in Mscr. Wbk.: *အိဉ္စု* of *အိဉ္စု* onophoudelijk in menigte uitstroomen.

դահաւանք՝ *Beschr. v. Bat., I, blz. 115, reg. 3 v. o.* = դահաւանք
 անայ *Beschr. v. Bat. I, blz. 172, reg. 7 v. o.* wordt volgens den
 Heer Ismangoon gebruikt in de beteekenis van անայանք հիւ-
 րապարհներ, enz. Vermoedelijk is het eene wijziging van անայ Holl.
 dansen, maar zoo wordt te Batavia eigenlijk genoemd een soort
 van gekostumeerde optocht, die in de laatste dagen van het jaar door
 inlanders en enkele Chinezen wordt gehouden.

անդադարեալ *Beschr. v. Bat. I, blz. 84, reg. 10* = անդադարեալ
 և անդադարեալ

ան

անարագեղ *Beschr. v. Bat., II, blz. 45, reg. 2 v. o.*: nevens ան
 het is het Arabisch جهنم, ons Gehenna, de hel.

անայ *Beschr. van Bat. II, blz. 59, reg. 8 v. o. en 2 v. o. Mscr.*
Wbk. K. N. bepaald, uitgemaakt, meestal op 't stuk van koopen
 enz., waar sprake is van rechtsovergang; b. v. անոն անոն անայ ան
 այդանայ dit goed is uitgemaakt het uwe Het wordt nog ver-
 klaard door անայ անայ անայ (I.) Ook ons: voor goed.

անայ — անայանք *Reis n. Ned. blz. 20, reg. 8*: անայանք
 անայանք de verheffing der golven, de deining. Zoo ook: անայ
 անայանք van water: aan alle kanten opkomen, opzetten,
 opzwellen. Zoo wordt het ook gezegd van het opzwellen van een
 brandspuitslang, door het water. Het is ongeveer z. v. a. անայանք
 այդ (R. M. I.)

անայանք *Mscr. Wbk. անայանք* een verwilderd opslaan der
 oogen; schuchtere blik, waar uit iets af te leiden is. De Heer
 Maier geeft op: door schrik eene beweging opwaarts maken.
Beschr. v. Bat. II, blz. 17, reg. 1 v. o.

անոն - - անայանք *Beschr. v. Bat. II, blz. 185, reg. 10*: met of
 zonder դահաւանք de buitenvoorgalerij van een woonhuis.

դահաւանք (van դահաւանք q. v., dus volgens *Mscr. Wbk.*: de plaats
 waar men afstapt.) — անդահաւանք *Beschr. v. Bat. II, blz. 147,*
reg. 1, z. v. a. դահաւանք (Mscr. Wbk.)

անայանք z. v. a. այդանք *Beschr. v. Bat. II, blz. 133, reg. 2 v. o.*

անայանք *Beschr. v. Bat. II, blz. 148, reg. 8 v. o., en blz. 211,*

reg. 10, z. v. a. 'ခရုတုရ်း' maar van kleiner voorwerpen gezegd: groot en hoog, voor het gezicht. (I.) Vrg. ook 'ခရု' Volgens Jansz. (Jav. Ned. Wbk.) hetzelfde van kleine voorwerpen.

'ခဝိတဏှ' ongeveer z. v. a. 'ခဝိတဏှ' van zijn zitplaats verschrikt opspringen. (Maier). *Beschr. v. Bat. II*, blz. 17, reg. 1 v. o.

အလ

အလကိဏှ *Reis n. Ned.*, blz. 190, reg. 10 lees အလကိဏှ

အလ

အလှူ *Beschr. v. Bat.*, II, blz. 34, reg. 12: အလှူအလှူ zwijgen en spreken. *Vergel. Prof. Kern in Bijdragen v. h. Kon. Inst. enz. 4^e reeks I*, blz. 149 en vlgde.

အလှူ *Reis n. Ned.*, blz. 161, reg. 6 v. o. z. v. a. 'အလှူအလှူ' (Jansz, *Jav. Ned. Wbk.* geeft ook op အလှူအလှူ)

အလှူ ခြံ ခြံ အလှူ

အလှူ *z. v. a. အလှူ 9. v. (R. M. Ismangoon.)*

အလှူ *Tent.*, blz. 39, reg. 9 v. o., z. v. a. အလှူ ခြံ ခြံ အလှူ (R. M. Ismangoon.)

အလှူ *Mscr. Wbk.* net, keurig zittend, van een hoofddoek.

အလှူ *Beschr. v. Bat. I*, blz. 41, reg. 10: op een keurige wijze zijn hoofddoek omhebben. (*Mscr. Wbk. en R. M. I.*) Vrg. ook အလှူ အလှူ အလှူ အလှူ အလှူ *en Jansz. Supplem.* op အလှူ အလှူ အလှူ; in *HWbk.* ook အလှူ အလှူ အလှူ

အလှူ *Tent.* blz. 59, reg. 3, R. M. I. = အလှူ

အလှူ — အလှူ *Beschr. v. Bat.*, II, blz. 138, reg. 1 = အလှူ

အလှူ *Beschr. van Bat.*, II, blz. 41, reg. 11 en blz. 42, reg. 9 (အလှူ): naam bij de inlanders voor het zgmd. stadsverband te Batavia, op welke plaats vroeger een houtzaagmolen stond. (Maier.)

အလှူ *Beschr. v. Bat.*, II, blz. 14, reg. 9; z. v. a. အလှူ (ook အလှူ Maier.)

ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat., II, blz. 22, reg. 10. Mscr. Wbk.:
keurig in alles wat men draagt.

မာဏိယ Beschr. v. Bat., I, blz. 34, reg. 4 v. o. en dl. II, blz.
110, reg. 9 = မာဏိယ

ကုမ္ပဏီ Reis n. Ned. blz. 286, reg. 10, ongeveer = မာဏိ
မာဏိ maar in zichter lieflijker beteekenis; dus meer een zacht
(niet gloeiend) roode kleur hebben, zooals van een gespleten
granaatappel of van een djeroek, enz. (I.) Figuurlijk hier.

မာဏိယ — မာဏိယ Beschr. v. Bat., II, blz. 31, reg. 6:
op en neêr gaan, van de draagstokken van een tandoe, die daarbij
ook een piepend geluid maken (Maier).

ကု

ကုမ္ပဏီ Mal. goni of guni, de jute. Beschr. v. Bat., II, blz.
120, reg. 6 v. o. en blz. 172, reg. 8 v. o.

ကုမ္ပဏီ — ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat., II, blz. 163, reg. 7 en 8:
kleedjes zoo rood als mergel, roode kleedjes.

ကုမ္ပဏီ ကုမ္ပဏီ — ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat., II, blz. 31,
reg. 11: een wezen als een gandarwā, dat op een gandarwā
gelijkt, een monster.

ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat. II, blz. 22, reg. 5 v. o.: naam van
het fatsoen van een krisschede (R. M. Ismangoon); (van ကုမ္ပဏီ?)

ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat., I, blz. 15, reg. 2. v. a.: မာဏိယမာဏိ
မာဏိယ wordt hier van Moslems, Niet-Javanen, gezegd, die in het
algemeen met den naam Maleijers worden bestempeld. De uitdrukking
ကုမ္ပဏီ-မာဏိယ wordt als een soort scheldwoord door de Javanen
van hen gebruikt, (Raden Mas Ismangoon, die het woord ကုမ္ပဏီ
met of zonder bijvoeging van မာဏိယ dan gelijk stelt met မာဏိယ
dat ook niet in het Wbk. voorkomt, maar volgens Mscr. Wbk. be-
teekent: zoo lang zijn van het haar, dat men er een greep in
kan doen. Zie bij မာဏိယ)

ကုမ္ပဏီ Beschr. v. Bat. II, blz. 47, reg. 4 v. o.: ကုမ္ပဏီ
မာဏိယ onzuiver spreken, het verwarren van Ngoko en Krāmā,
enz. (R. M. Ismangoon.) Vrg. bij ကုမ္ပဏီ-မာဏိယ waar van ကုမ္ပဏီ
ကုမ္ပဏီ wordt gezegd: iemand die maar half zuiver spreekt.

ဂိတ္တ — ဂိတ္တဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 110, reg. 11* na-
မာဉ္ဇာ *Het wordt gezamenlijk verklaard door မာဉ္ဇာမာဉ္ဇာ*
maar dit bet. volgens Wbk. မာဉ္ဇာမာဉ္ဇာ alleen al, dus is ဂိတ္တဉ္ဇာ een
naam om een bijzondere soort van dit gebak aan te duiden?

ကျပ် — ကျပ်ဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., I, blz. 106, reg. 1 v. o.: bij*
bergen, op hoopen.

ကုဉ္ဇာ *Beschr. Tent., blz. 59, reg. 8, voor ကုဉ္ဇာ*

ကျွေဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 208, reg. 3* *komt van ကျွေ*
Holl. groot tenue, dus ကျွေဉ္ဇာ ကျွေဉ္ဇာ gekleed zijn in
groot tenue. Mscr. Wbk.

ကုဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., I, blz. 91; reg. 9 = ကုဉ္ဇာ*

ကုဉ္ဇာ — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 25, reg. 8 v. o.:*
verschrikt, schrikachtig, enz.

ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ *z. v. a. ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ (Mscr. Wbk.) — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ*
Beschr. v. Bat., II, blz. 159, reg. 4 v. o. onderwerp van ver-
tellen, enz. R. M. Ismangoon: kwinkslagen of grappen ver-
koopen om den tijd te korten enz.

ကုဉ္ဇာ — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ *Mscr. Wbk. ook ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ door afgrij-*
zen vermeersterd, aangegrepen enz. Beschr. v. Bat., I, blz.
105, reg. 6 v. o. en blz. 106, reg. 6: z. v. a. ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ (ကု
ဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ Jansz. Jav. Ned. Wbk.) Tent. blz. 53, reg. 8: ကုဉ္ဇာ
ဉ္ဇာဉ္ဇာ voor ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ

ကုဉ္ဇာ — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ *z. v. a. ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ ongespleten -- ကု*
ဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ Beschr. v. Bat., II, blz. 75, reg. 2 v. o.

ကျပ်ဉ္ဇာ — ကျပ်ဉ္ဇာဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 51, reg. 3*
gevolgd door ကျပ်ဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ het bet. dus meer algemeen: verzorgen,
behandelen, het noodige aan iemand doen. enz.

ကုဉ္ဇာ *Reis n. Nederl., blz. 19, reg. 6 v. o.: Mal. goeling,*
zich wentelen, omwentelen; omkantelen, omslaan van een schip,
zoals hier. [Jansz. Jav. Ned. Wbk. geeft bij ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ ook op: ge-
heel omgevallen zijn, en verwijst bij ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ ev. wv. naar ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ]

ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II, blz. 24, reg. 5*
v. o. en blz. 76, reg. 2 v. o., z. v. a. ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ be-
treffen, betrekking hebben op, handelen over.

ကုဉ္ဇာဉ္ဇာ — ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ -- ကုဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာဉ္ဇာ *Beschr. v. Bat., II,*
blz. 208, reg. 7 v. o.: een krisschede in den vorm van een gajam;

- vrucht.* — ဘဲကွဲယုတ္တယုတ္တ Tent. v. Bat., blz. 28, reg. 1.
 မိန့်တု Mscr. Wbk. smeer. Mal. voor insmeren enz. zoo ook ခိ
 ယုတ္တ Beschr. v. Bat., I, blz. 170, reg. 1 v. o. = inge-
 smeerd, met smeer bestreken worden, van pinangboomen bij
 het mastklimmen.
 မိန့်တု Beschr. v. Bat. II, blz. 176, reg. 5 v. o.: bron, wel; zie ook
 Jav. Brieven. blz. 161, reg. 13 (1^e uitg.). Mscr. Wbk. K. N. (II) een gieter.
 တတ် — တတ်တတ်တတ် Tent. Bat., blz. 61, reg. 1: doen mislukken,
 geen gevolg doen hebben, enz.
 တတ်တတ် Mscr. Wbk. z. v. a. တတ်တတ် zie op တတ်တတ် waarbij
 foutief is opgenomen တတ်တတ် in plaats van တတ်တတ် Beschr. v.
 Bat., I, blz. 32, reg. 10 en blz. 168, reg. 4 v. o. wordt het ge-
 bruikt voor ons guirlandes, en dergelijke versieringen aan huizen,
 poorten, enz. Wordt er, zooals op blz. 168 nog တတ်တတ် Holl. kroon,
 bijgevoegd, dan wordt het fatsoen van kransen of kronen bedoeld.
 (I. en M.).
 တတ်တတ် Tent. v. Bat., blz. 46, reg. 8: z. v. a. တတ်တတ် het houten
 gedeelte van de patjol (niet de steel) (R. M. Ismangoon).
 တတ် - - တတ်တတ် Beschr. v. Bat., II, blz. 124, reg. 10 v. o. ver-
 hoogd worden van water, တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်တတ် dat dok
 kan (diep) onder water gezet worden.
 တတ်တတ် — တတ်တတ်တတ် - - တတ်တတ်တတ် z. v. a. တတ်တတ်တတ် Reis n.
 Ned. blz. 286, reg. 7 v. o.: တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်တတ်
 တတ်တတ် Zij neemt in schoonheid een stukje toe. (R. M. I.)
 Evenals men voor de betaling van straatkunstenaars de stukjes tot
 maatstaf neemt, zoo hier voor den lof aan haar schoonheid te
 brengen.
 တတ်တတ် Reis n. Ned. blz. 104, reg. 1 Mscr. Wbk. onzeker, wan-
 kelen enz., dus z. v. a. တတ်တတ် in HWbk. dat Mscr. Wbk. niet
 heeft en dat ook de Heer I. minder nauwkeurig vindt dan တတ်တတ်

တတ်

တတ် of တတ်တတ် Beschr. v. Bat., II, blz. 117, passim. Holl. boog,
 van een brug, enz.; hier voor kade, muur, steenen dam enz. —

- ကတုဗ္ဗေဉ် *blz. 119, reg. 6 en blz. 143, reg. 10: kaamuur. —*
 ကကမ္မာဉ် *blz. 3, reg. 6 v. o., blz. 117, reg. 3 en 4: van steenen*
kaden voorzien, tusschen muren, enz.
- ကိဉ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 51, reg. 7 gezegd van ကတုဗ္ဗေဉ် door-*
schijnend, dun, enz.
- ကိဉ် — ကကမ္မာဉ် *Beschr. v. Bat., II, blz. 99, reg. 7 en 12:*
door de zon beschenen, verwarmd worden.
- ကုဉ် *Beschr. v. Bat., I, blz. 79, reg. 2; blz. 101, reg. 4 v. o;*
blz. 115, reg. 11 enz. zijde, kant, hoek. Mal. bolvormig, rond,
(Maier) ofschoon niet bepaald met kromming of buiging. Z. v. a.
ခိဉ် (R. M. Ismangoon).
- ကိဉ် — ကိဉ် *sterren bij vuurwerk. Beschr. v. Bat. I, blz.*
46, reg. 6 v. o.
- ကတုဗ္ဗေဉ် *Beschr. v. Bat. II, blz. 180, reg. 3 beteekent volgens den*
Heer M. omkrulling naar boven van een rand: opstaande rand
of kant. In het Mscr. Wbk. vond ik niet ကတုဗ္ဗေဉ် maar က
ကုဉ် z. v. a. ကကမ္မာဉ် screefrond enz. Is nu misschien
ကတုဗ္ဗေဉ် ook z. v. a. ကကမ္မာဉ် niet geheel rond, gedeeltelijk
afgeplat?
- ကတုဗ္ဗေဉ် *Reis n. Ned., blz. 254, reg. 7: Holl. barak, voor de stalling*
van de Dragonders op Djokjokarta b. v.
- ကတုဗ္ဗေဉ် *Beschr. v. Tent., blz. 56, reg. 2, z. v. a. ကတုဗ္ဗေဉ် zie reg. 1.*
- ကတုဗ္ဗေဉ် *Reis n. Ned., blz. 171, reg. 4 v. o.: = ကတုဗ္ဗေဉ်*
totale zonsverduistering, (R. M. Ismangoon). Het is dus z. v. a.
ကတုဗ္ဗေဉ်, zie Hwbk. bij ကတုဗ္ဗေဉ် Evenzoo wordt aldaar op-
gegeven ကတုဗ္ဗေဉ် z. v. a. ကကမ္မာဉ်
- ကိဉ် *Reis n. Ned., blz. 161, reg. 7 v. o.: met holten, ge-*
bogen. (Ism.)
- ကတုဗ္ဗေဉ် — ကကမ္မာဉ် *Beschr. v. Bat. I, blz. 70, reg. 5 v. o.*
opening van een brug, b. v. een ophaal- of draaibrug enz. Ald.
blz. 85, reg. 4: ကကမ္မာဉ် ééne opening, namelijk het een-
maal openen, open doen enz. van iets, zoo als hier van een
goochelaar, die een beker opligt, enz.
- ကတုဗ္ဗေဉ် *Reis n. Ned., blz. 188, reg. 7, = ကတုဗ္ဗေဉ်*
duiventil; zie bij ကုဉ်
- ကိဉ် - - ကကမ္မာဉ် *Beschr. v. Bat. II, blz. 74, reg. 1: hier*

in eens vol? *Anders is* ခဲတူ့ *eene interjectie om het ontvlammen enz. van iets uit te drukken.*

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat., II, blz. 70, reg. 7 v. o. wordt door den Heer M. verklaard met klanknabootsend woord voor wat men in een hand kan slaan, voltallig, compact; door den Heer I. als versterking van* ခဲတူ့ *Vrg. ခဲတူ့*

ခဲတူ့ *Beschr. van Bat., II, blz. 39, reg. 2 v. o. z. v. a. ခဲတူ့*

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat. I, blz. 117, reg. 7 = ခဲတူ့*

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat. I, blz. 164, reg. 7. Mscr. Wbk. dik, gezwollen. Waarschijnlijker komt mij evenwel de verklaring voor van den Heer I.: waaijervorm, waaijervormig, zooals de vlam van een gaslamp, die bij ons vleermuis heet.*

ခဲတူ့ *Tent. blz. 36, reg. 6 v. o.: een soort mes, hakmes of kapmes, z. v. a. ခဲတူ့ (Mscr. Wbk.) en zooals ခဲတူ့ en ခဲတူ့ (I.)*
ခဲတူ့ - - ခဲတူ့ Reis n. Ned., blz. 282, reg. 5 v. o. en blz. 291, reg. 6 v. o. op het hoofd staan, van kunstenaars gezegd. Het is in Oost-Java gebruikelijk in de beteekenis van ခဲတူ့ (I.) [N.B. beteekent het eigenlijk een op het hoofd staande Bambang, d. i. leerling van een kluizenaar?]

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat., I, pag. 54, reg. 2 vlgde: naam van een vogel, (een struisvogel?)*

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat., I, blz. 23, reg. 5: z. v. a. ခဲတူ့ ခဲတူ့ ခဲတူ့ bet. dus: rond, cylindervormig, (dus overal even dik) tot boven toe.*

ခဲတူ့ *Reis n. Ned., blz. 179, reg. 5: een worm, die in paardenvijgen verblijf houdt (I.)*

ခဲတူ့ - - ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat. I, blz. 40, reg. 6: van hoofddoeken, die eerst om een ခဲတူ့ vorm van een hoed of mutsebol, gewikkeld zijn, (dus zooals de tulband bij sommige Oostersche volken). I.*

ခဲ

ခဲတူ့ *Beschr. v. Bat., II, blz. 30, reg. 1; blz. 63, reg. 6 v. o.; blz. 135, reg. 5: grondwoord van ခဲတူ့ (Maier en R. M. Ismangoon) alleen, maar, slechts, doorgaans met ခဲတူ့ of ခဲတူ့*

တၢ် Tent., blz. 42, reg. 1 v. o.: doel, bedoeling (R. M. Ismangoon), ofschoon de Heer Jansz. opgeeft lust, fut, zin. (Zie Jav. Ned. Wbk.)

တၢ်

တၢ် Reis n. Ned., blz. 83, reg. 7, volgens den Heer Ismangoon z. v. a. တၢ်တၢ် en တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် Uit den Zusammenhang zou ik eerder opmaken, dat het beteekent: rondzeilen, rondzwerven van een loodsblood op zee.

တၢ်တၢ် beteekent: roerloos en sprakeloos zitten of liggen, zooals blijkt uit Reis n. Ned., blz. 21, reg. 6 v. o.

တၢ်တၢ်တၢ် - - တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် Beschr. v. Bat., I, blz. 134, reg. 5 v. o., z. v. a. တၢ်တၢ် (R. M. Ismangoon), maar hier figuurlijk: langdradig, uitvoerig, van een verhaal. Het hangt dus samen met တၢ်တၢ်တၢ် maar vergelijk ook တၢ်တၢ်တၢ် en တၢ်တၢ်တၢ်

တၢ်တၢ် Reis n. Ned., blz. 161, reg. 1 v. o., volgens den Heer Ismangoon: onbeduidend klein, van de staart van een rhinoceros: တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် Misschien = တၢ်တၢ်တၢ် het geluid တၢ်တၢ် (dat twijfel, ongeloof of verachting uitdrukt) maken (Mscr. Wbk.)

တၢ်တၢ် Beschr. v. Bat., I, blz. 148, reg. 6 v. o. z. v. a. တၢ်တၢ်တၢ် zie bij တၢ်တၢ်တၢ် Hier wordt het gebruikt van een ongemeubelde zaal of ledige ruimte, en wordt verklaard door het volgende: တၢ်တၢ်တၢ်တၢ် တၢ်တၢ်တၢ် In de beteekenis van wijd open staan komt het voor Reis naar Ned., blz. 101, reg. 9.

VERBETERINGEN.

တၢ်တၢ် z. v. a. တၢ် en တၢ်တၢ် In Bagelèn en Banjoemas z. v. a. တၢ်တၢ် (1).

တၢ်တၢ် is de naam van een vogel, niet van een aap.

ἡ ἀληθινὴ ἡ ἀληθινὴ Reis n. Ned., blz. 295, reg. 1, wordt opgegeven te zijn een gemeen woord, z. v. a. ἀληθινὴ en dit verklaard door ἀληθινὴ dat synoniem zou zijn met ἀληθινὴ (1.).

တူတူလား၊ ဟူတူလား voor hetzelfde als ဆိုလို့။ Zie bij ကျန်။